

ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра філософії, соціології та політології

ТЕОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН /
THEORY OF INTERNATIONAL RELATIONS

ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY

Київ 2022

**Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ
заборонено**

Автор: В.Й. Разіцький, канд. істор. наук, доц.

Програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії, соціології та політології 8.11.2022 р., протокол № 11.

Програму розглянуто і затверджено на засіданні вченої ради факультету міжнародної торгівлі та права 16.11.2022 р., протокол №5.

Рецензенти: Войналович В.А., доктор політичних наук, професор.
Міщенко А.М., кандидат політичних наук, доцент.

**ТЕОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН /
THEORY OF INTERNATIONAL RELATIONS**

ПРОГРАМА / COURSE SUMMARY

ВСТУП

Програма дисципліни «Теорія міжнародних відносин» призначена для студентів бакалаврату ДТЕУ денної форми навчання галузі знань 052 «Політологія», спеціалізації «Політологія міжнародних відносин».

Програму підготовлено відповідно до Стандартів вищої освіти України та відповідних освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів в ДТЕУ

Програма дисципліни «Теорія міжнародних відносин» складається з наступних розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни «Теорія міжнародних відносин» є сформувати у майбутніх фахівців знання про особливості перебігу найважливіших процесів і явищ у міжнародних відносинах; ознайомити їх з новітніми тенденціями розвитку науки про міжнародні відносини; закласти цілісне уявлення про теоретико-методологічний інструментарій дослідження міжнародної реальності, який відповідає актуальному стану розвитку наукового пізнання.

Завдання дисципліни «Теорія міжнародних відносин»: обґрунтування теоретико-методичних засад формування і розвитку парадигм системи міжнародних відносин; ознайомлення із теоретичними напрацюваннями провідних науково-теоретичних шкіл і напрямками досліджень міжнародних відносин; простеження взаємодії і взаємозалежності формування і розвитку міжнародних відносин і світової політики; вивчення закономірностей розвитку системи міжнародних відносин; обґрунтування місця і ролі України в сучасній системі міжнародних відносин.

Предметом вивчення дисципліни «Теорія міжнародних відносин» є основні положення та закономірності розвитку міжнародних відносин і світової політики.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Знання

- змісту найважливіших категорій і понять теорії міжнародних відносин;

- найважливіших принципів наукових напрямів теорії міжнародних відносин та змісту їхніх концепцій;
- механізмів та рушійних сил міжнародних відносин;
- особливостей сучасних теоретико-методологічних орієнтацій теорії міжнародних відносин;

вміння

- коректно застосовувати основні поняття і категорії теорії міжнародних відносин;
- пояснити актуальні події у сфері міжнародних відносин;
- застосовувати методи наукового дослідження та аналізувати сучасні міжнародні процеси і явища;
- орієнтуватись в основних тенденціях та проблемах розвитку глобальної міжнародної системи.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Політологія міжнародних відносин» забезпечує оволодіння студентами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідною освітньо-професійною програмою:

зі спеціальності 052 «Політологія», ОС «бакалавр»

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
ЗК1	<i>Здатність до соціально-політичного осмислення загальних принципів і законів розвитку природи, суспільства та пізнання.</i>	2-23
ЗК5	<i>Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різноманітних джерел політичних знань.</i>	2-23
ЗК9	<i>Здатність до адаптації та дії в новій ситуації; вміння виявляти, формулювати та вирішувати соціально-політичні проблеми.</i>	2-23
<i>Фахові компетентності за освітньою програмою</i>		
ФК2	<i>Поглиблене знання нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології та володіння категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.</i>	4-23

ФК3	<i>Комплексне розуміння принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.</i>	2-23
ФК4	<i>Комплексне застосування широкого спектру політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.</i>	1-23
ФК5	<i>Комплексне розуміння особливостей реалізації влади у різних політичних системах та застосування широкого спектру політологічних теорій, концептів і методів для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.</i>	2-23
ФК8	<i>Здатність формулювати наукову проблему, робочі гіпотези досліджуваної соціально-політичної проблеми, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та аналіз соціальної практики</i>	4-23
ФК10	<i>Здатність професійно презентувати результати своїх досліджень у вітчизняному та міжнародному науковому просторі.</i>	4-23
ФК13	<i>Здатність до саморозвитку, самовдосконалення та відповідальності за новизну наукових досліджень та прийняття експертних рішень.</i>	13-23
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
ПРН 3	<i>Мати системний науковий світогляд та філософсько-культурний кругозір, який включає розвинене критичне мислення, професійну етику та академічну добросовісність, повагу різноманітності та мультикультурності.</i>	8, 13, 15-23
ПРН4	<i>Комплексне розуміти природу та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.</i>	2-23
ПРН5	<i>Знати на поглибленому рівні нормативну та позитивну політичну теорію, політичний аналіз, порівняльну та прикладну політологію та володіти категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.</i>	1-23

ПРН6	<i>Комплексно розуміти принципи функціонування та закономірності розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.</i>	1-23
ПРН8	<i>Комплексно розуміти особливості реалізації влади у різних політичних системах та використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.</i>	2-23
ПРН12	<i>Уміння доводити результати досліджень та інновацій та публічно їх представляти, обговорювати їх і дискутувати з науково-професійною спільнотою.</i>	4-23

4. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Предмет і завдання дисципліни

Предмет, мета, завдання та структура дисципліни «Теорія міжнародних відносин», її актуальність. Сутність міжнародних відносин. Структура і закони розвитку світової системи. Політологія міжнародних відносин як самостійна наукова дисципліна: вивчення, еволюція, призначення. Система, структура та функціональна інтерпретація дисципліни. Політичний та ідеологічний плюралізм у дослідженні міжнародних відносин. Міжнародні відносини як політичний процес – наукова парадигма теорії міжнародних відносин.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1,3,4,6.

Додатковий: 8, 12, 24,26, 28.

Інтернет-джерела: 30-35.

Тема 2. Джерельна база вивчення дисципліни «Теорія міжнародних відносин»

Огляд основних джерел і літератури до вивчення дисципліни „Теорії міжнародних відносин”. Джерельна база української теоретичної школи міжнародних відносин. Російська політологічна наука про міжнародні відносини. Держава, суть і різновиди державних утворень. Система міждержавних зв'язків. Поняття і сутність суверенітету. Співвідношення суверенітету і наддержавності міжнародних структур. Внутрішньополітична і зовнішньополітична функції держави. Закони діалектичного розвитку системи міжнародних відносин. Суб'єкти і об'єкти міжнародного права. Визнання де-факто і де-юре. Прийнятна класифікація держав, союзів держав. Суть суверенітету в сучасних міжнародних відносинах. Міжнародні організації: поняття універсалізму і регіоналізму. Альянси. Баланс сил.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1,3,4,6

Додатковий: 10, 13, 17, 22, 23.

Інтернет-джерела: 30-35.

Тема 3. Структура теорії міжнародних відносин

Академічний розвиток науки про міжнародні відносини. Головні центри наукових досліджень і тематичні видання. Нормативно-ціннісні

основи класичних підходів та напрямів теорії міжнародних відносин. Парадигми у науці про міжнародні відносини.

Ідейні та методологічні особливості дискусій у науці про міжнародні відносини. Традиціоналізм, позитивізм та постпозитивізм (загальний огляд). Взаємозв'язок етапів становлення науки з характером розвитку міжнародних відносин.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1,3,4,6

Додатковий: 14,19, 23, 25, 26.

Інтернет-джерела: 30-35.

Тема 4. Історичні корені досліджень і засади формування уявлень про систему міжнародних відносин

Міжнародні відносини в історії соціально-політичної думки. Антична та середньовічна політична думка Європи про міжнародні відносини. Аристотель, Фукидід, Цицерон, М. Аврелій, Ф. Аквінський про міжнародну політику, війни, міждержавні відносини. Міжнародна політика та міжнародне право у доробках Н. Макіавеллі, Г. Гроція, Т. Гоббса, І. Канта, Г. Гегеля

Список рекомендованих джерел

Основний: 1,3,4,6

Додатковий: 10, 15,16, 25, 27.

Інтернет-джерела: 30-35.

Тема 5. Вестфальська система міжнародних відносин: характеристика і основні складові

Причини формування Вестфальської системи міжнародних відносин. Характеристика суті і складових системи. Причини утворення, засади і джерела Вестфальської системи міжнародних відносин. Причини, що викликали необхідність оновлення Вестфальської системи міжнародних відносин і поява Версальсько-вашингтонської системи міжнародних відносин. Ідеологічні засади, які обумовлювали утворення Версальсько-вашингтонської системи міжнародних відносин.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1,3,4,6,7.

Додатковий: 11, 12, 17, 20, 28.

Інтернет-джерела: 30-35.

Тема 6. Теорія міжнародних відносин після Другої світової війни.

Перша дискусія у науці про міжнародні відносини. Крах ідеалізму й утвердження реалістської парадигми як *mainstream* у теорії міжнародних відносин. Вплив реалізму на розвиток міжнародних відносин у другій половині ХХ ст.

Формування і розвиток біполярної системи міжнародних відносин. Два світи - дві ідеології. Засади формування двох протилежних таборів. «Холодна війна», «залізна завіса», провідні лідери і теоретики – утворювачі біполярної системи. План Маршала та його наслідки. Теорії обґрунтування біполярності світу. Теорія побудови соціалізму. Колапс СРСР, припинення існування біполярної системи.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1,3,4,6,7.

Додатковий: 11, 14, 19, 20, 26.

Інтернет-джерела: 30-35.

Тема 7. Теоретичні школи і напрями в теорії міжнародних відносин

Парадигма сучасної міжнародно-політичної науки. Витоки та еволюція європейської і американської науки про міжнародні відносини. Поняття Англійської школи та її особливості. Теоретико-методологічні підходи Англійської школи. Теорія міжнародного суспільства.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1,3,4,6,7.

Додатковий: 13, 15, 20, 21, 24.

Інтернет-джерела: 30-35.

Тема 8. Модерністська (біхевіористська) революція

Позитивістські підходи і друга дискусія у науці про міжнародні відносини. Основні принципи модернізму/сцієнтизму. Початок двоблокового протистояння й розвиток системних теорій. Інструменталізація позитивізму: теорія ігор, теорія відлякування, теорія зовнішньополітичних рішень, теорія комунікації у науці про міжнародні відносини.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1,3,4,6,7.

Додатковий: 13, 24, 25, 27, 28.

Інтернет-джерела: 30-35.

Тема 9. Неореалізм та наолібералізм

Дискусія щодо відносного американського занепаду і становлення неореалізму як *mainstream* у теорії міжнародних відносин. Особливості розвитку неолібералізму. Режимна теорія і третя дискусія в науці про міжнародні відносини.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1,3,4,6,7.

Додатковий: 9, 10, 13, 16, 21, 22.

Інтернет-джерела: 30-35.

Тема 10. Неоструктуралізм в теорії міжнародних відносин

Актуалізація структуралістських підходів у науці про міжнародні відносини у другій половині 1960-х – на початку 1970-х років. Теорія неоімперіалізму. Структурний імперіалізм. Системні теорії неоструктуралізму.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1,3,4,6,7.

Додатковий: 9,11,20, 23, 25.

Інтернет-джерела: 30-35.

Тема 11. Сучасні тенденції розвитку науки про міжнародні відносини

Особливості четвертої дискусії в теорії міжнародних відносин. Актуалізація (нео)класичних підходів до розгляду міжнародної реальності й паралельний розвиток постпозитивістських течій та напрямів (загальний огляд). Постреалізм, постструктуралізм, неоідеалізм. Дебата «ендизму». Неокласична та нова (критична) геополітика. Постмодернізм, критицизм, міжнародна політична економія, соціалконструктивізм, фемінізм. Глобалізація та теорія глобального управління.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1,2,3,4,5,6.

Додатковий: 10, 11, 13, 17, 25.

Інтернет-джерела: 30-35.

Тема 12. Неокласична та критична геополітика

Розвиток «об'єктивних» уявлень про державу та простір у рамках класичної геополітики. Активні геополітичні образи й процеси соціального конструювання простору в критичній геополітиці. Формування та деконструкція геопросторових дискурсів.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1,2,3,4,5,6.

Додатковий: 12, 18, 20,21, 26.

Інтернет-джерела: 30-35.

Тема 13. Постмодерністські підходи в теорії міжнародних відносин

Дискурсивний контекст міжнародної реальності. Дискурсивна могутність. Особливості конструювання державної та національної ідентичностей та їхні відображення у міжнародній політиці. Радикальна взаємозалежність та вірогідність міжнародної етики.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1,2,3,4,5,6.

Додатковий: 11, 13, 16, 25, 28.

Інтернет-джерела: 30-35.

Тема 14. Соціалконструктивізм

Філософський конструктивізм; конструктивізм як метатеорія; особливості конструктивістського формування теорії; характер конструктивістських емпіричних досліджень. Інтерсуб'єктивні якості соціального світу. Взаємне конституювання актора та структури. Правила та норми в міжнародній політиці. Формування ідентичностей та структурні зміни у міжнародній системі.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1,2,3,4,5,6.

Додатковий: 11, 12, 18, 26, 27.

Інтернет-джерела: 30-35.

Тема 15. Поліморфність сучасних ліберальних досліджень міжнародної реальності

Розвиток теорії «демократичного миру». Новий лібералізм. Внутрішньосупільні інтереси й державні преференції. Міжнародне середовище й взаємозалежні порядки преференцій. Ідеальний, комерційний та республіканський лібералізм.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1,2,3,4,5,6.

Додатковий: 15, 19, 20, 25, 26.

Інтернет-джерела: 30-35.

Тема 16. Критичні підходи в науці міжнародних відносин: комунікативна парадигма

Становлення та розвиток критичних підходів в науці про міжнародні відносини. Комунікативна парадигма критичної теорії Е.Лінклейтера. Можливості потрібної трансформації Вестфальської системи.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1,2,3,4,5,6.

Додатковий: 21, 22, 26, 27, 28.

Інтернет-джерела: 30-35.

Тема 17. Критичні підходи в науці міжнародних відносин: неограмшизм

Виробнича парадигма (неограмшизм) в науці міжнародних відносин. Погляди Р.Кокса. Поняття світової гегемонії. Деконструкція світових гегемонічних систем.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1,2,3,4,5,6.

Додатковий: 9, 13, 19, 20, 21.

Інтернет-джерела: 30-35.

Тема 18. Міжнародна політична економія в науці міжнародних відносин

Особливості розвитку міжнародної політичної економії. Погляди С.Стрендж. Структурна могутність у міжнародній політичній економії. Структури та форми реалізації могутності. Перспективи розгляду міжнародної реальності з позицій міжнародної політичної економії.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1,2,3,4,5,6.

Додатковий: 7, 8, 11, 23, 28.

Інтернет-джерела: 30-35.

Тема 19. Феміністські підходи у міжнародних відносинах

Особливості феміністської епістемології у міжнародних відносинах. Феміністський емпіризм (feminist empiricism); феміністська позиція (feminist standpoint); феміністський постмодернізм (feminist postmodernism) та постмодерністський фемінізм (postmodern feminism). «Чутлива кооперація» (empathetic cooperation) як феміністський метод подолання сучасних бінарних структур вилучення у теорії й міжнародно-політичній практиці.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1,2,3,4,5,6.

Додатковий: 13, 18, 21, 24, 25.

Інтернет-джерела: 30-35.

Тема 20. Сутність безпеки. Наукові школи про безпеку і загрози людству

Поняття національної безпеки у міжнародних відносинах. Світова і національна безпека: взаємо тяжіння і взаємо протистояння. Система світової системи безпеки: вироблення та спроби реалізації. Концепції "зіткнення цивілізацій" С. Хантігтона і "кінця історії" Ф. Фукуями. Місце і роль України у світових геополітичних процесах.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1,2,3,4,5,6.

Додатковий: 11, 12, 15, 17, 25.

Інтернет-джерела: 30-35.

Тема 21. Глобальні загрози людству, пошуки заходів їхньому протистоянню

Основні загрози людству: екологічні, демографічні проблеми; загроза голоду, хвороб, деградації оточуючого середовища і соціуму. Запобігання загрозам, запобігання війні: засоби та їх реалізація (К.Клаузевіц, У.Райт). Категорії і поняття проявів всезагальних загроз. Теорії протистояння загрозам, поняття і сутність превентивної дипломатії. Утворення усезагальнюючої системи протистояння загрозам.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1,2,3,4,5,6.

Додатковий: 21, 23, 26, 27.

Інтернет-джерела: 30-35.

Тема 22. Пакс-американська і інтеграція по-європейськи

Монополіарність у міжнародних відносинах та її можливі наслідки. Формування нових центрів сили. Спроможності Російської Федерації, Китаю, Індії, Пакистану та їхні заявки на понад державність. Пакс-американська у дослідженнях американських і європейських політологів (З.Бжезинського, Г.Кісінджера, М.Каплана, О.Генрі, М. Хааса, К. Уолта, Й.Галтунга тощо). Європейський інтеграційний процес: становлення і перспективи розвитку.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1,2,3,4,5,6.

Додатковий: 9, 10, 11, 21, 22.

Інтернет-джерела: 30-35.

Тема 23. Місце і роль України в сучасній системі міжнародних відносин

Теорії розвитку міждержавних відносин. Теорія розвитку по спіралі (С.Тойнбі), космогенна теорія (М.Вернадський), теорія кіл (за Ж.Делором і Е.Балладюром). Моделювання системи міжнародних відносин. Україна як об'єкт - суб'єкт міжнародного права. Місце Української держави у сучасній системі міжнародних відносин. Поняття і характеристика стратегічного партнерства. Від багатовекторності до вибору стратегічних

партнерів. Базисні цінності та їх роль у розвитку стабільності системи міжнародних відносин. Європейський вибір України: бажане і реальне.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1,2,3,4,5,6.

Додатковий: 10, 11, 12, 13, 15, 20.

Інтернет-джерела: 30-35.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ*

Основний

1. Мальський М., Мацях М. *Теорія міжнародних відносин: Підручник*. – 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2017. – 461 с.
2. *Міжнародні відносини: історія, теорія, економіка. Навчальний посібник / За ред. М.З.Мальського і Ю.М.Мороза*. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І.Франка, 2017. – 463 с.
3. Теория международных отношений на рубеже столетий. Учебное пособие / Под. ред. К. Буса й С. Смига. — Минск, 2017. – 362 с.
4. Цимбалістий В.Ф. *Теорія міжнародних відносин. Навчальний посібник / В.Ф. Цимбалістий / – Львів : Новий Світ, 2010. – 360 с.*
5. Burchill, Scott/Linklater, Andrew. *Theories of International Relations*. – London: MacMillan, 2016.
6. *Theories of International Relations / Tayyar ARI, Mesut Hakkı CAŞIN, Elif TOPRAK*. – Anadolu University, 2018. – 180 p.

Додатковий

7. Арон Р. *Мир і війна між націями*. — К. : МП Юніверс, 2000. – 686 с.
8. Бжезінський З. *Велика шахівниця*. – Львів, Івано-Франківськ : «Лілея-НВ», 2015. – 236 с.
9. Моргентгау Г. *Политические отношения между нациями. Борьба за власть и мир // Социально-политический журнал, 1997, №2*
10. *Современные глобальные проблемы. / Под ред. В.Г.Барановского, А.Д.Богатурова*. – Кишинев, 2015. – 265 с.
11. Фукуяма Ф. *Конец истории? // США. Экономика, политика, идеология. 1990. – № 5.*
12. *Шергін С. О. Міжнародна система, безпека і глобальний розвиток: Конспект лекцій. — К., 2016*
13. *Щекин Г. В. Теория социального управления. — К., 2016. – 408 с.*
14. *Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика і безпека України. – К., 2015. – 404 с.*
15. Agnew, John. *Geopolitics: Re-visioning World Politics*. – London: Routledge, 1998.
16. Bieler, Andreas/Morton, Adam David (Ed.) *Images of Gramsci: Connections and Contentions in Political Theory and International Relations*. – London: Routledge, 2006.
17. Boucher, David. *Political Theories of International Relations: From Thukydides to the Present*. – Oxford: Oxford University Press, 1998
18. Cox, Robert W. (with Timothy Sinclair) (Ed.) *Approaches to World Order*. – Cambridge: Cambridge University Press, 1996.
19. Crawford, Robert M.A. *Idealism and Realism in International Relations*. – London: Routledge, 1999

* Курсив – визначено джерела і літературу, наявні в бібліотеці ДТЕУ

20. Der Derian, James/Shapiro, Michael J. (Ed.) International/Intertextual Relations: Postmodern Readings of World Politics. – New York: Lexington Books, 2009
21. Knutsen, Torbjörn L. A History of International Relations Theory: An Introduction. – Manchester: Manchester University Press. 2012
22. Smith Michael. Perspectives on World Politics: A Reader. – London: Routledge, 2011
23. Neumann Iver B. The Future of International Relations: Masters in the Making? – London: Routledge, 2017;
24. O Tuathail, Gearóid. Critical Geopolitics: The Politics of Writing Global Space. Borderlines. – B.6. – Minneapolis: University of Minnesota Press, 2016
25. Onuf Nicholas Greenwood. World of Our Making. Rules and Rule in Social Theory and International Relations. – Columbia: Columbia University Press, 2009.
26. Smith, Thomas W. History and International Relations. – London: Routledge, 2019
27. Vasquez John A. Classics of International Relations. – Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 2006
28. Wendt Alexander. Social Theory of International Politics. – Cambridge: Cambridge University Press, 2009
29. Wyn Jones Richard. Critical Theory and World Politics. – Boulder. Col.: Lynne Rienner, 2018.

Интернет-ресурсы

30. Соловьев Э.Г. Внешнеполитическая мысль США в постбиполярную эпоху: между новым реализмом и «вооруженным идеализмом» [Электронный ресурс] // Соловьев Э.Г. – Режим доступа: http://www.perspektivy.info/оукумена/америка/внешнеполитическая_мысль_сша_в_постбиполярную_эпоху_между_новым_реализмом_и_вооруженным_идеализмом_2008-2-11-40-35.htm
31. Journal of World-Systems Research [Электронный ресурс] // University of Pittsburg. – Режим доступа: <https://www.library.pitt.edu/journal-world-systems-research>
32. Political science quarterly. – Режим доступа : <https://www.psqonline.org>.
33. Пекерская Е.М. Вокальный букварь. – Режим доступа : http://www.orator.biz/?full=1&s=39&d_id=118.
34. Scientific American [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://www.scientificamerican.com>.
35. World Politics. [Электронный ресурс] // Cambridge University Press – Режим доступа : <https://www.cambridge.org/core/journals/world-politics>